

(samenvatting) Vraag	Onderwerp	Antwoord
De aanname dat het om zon en wind gaat is onjuist! Er is sprake van duurzame energie... dat kan veel meer zijn dan zon of wind. Waarom is dit niet meegenomen?	Inhoud	Voor de periode tot 2030 is de opgave voor alle 30 RES-regio's in Nederland opwek van duurzame energie door zon en wind. Andere technieken zoals kernenergie, Thorium of waterstof tellen volgens landelijke afspraken niet mee voor de 35 TWh doelstelling van de RES tot 2030. Waterstof is bovendien een energiedrager en geen energiebron. Zie voor verdere informatie: https://media.regionale-energiestrategie.nl/resgespreksassistent/andere-energiebronnen/
Kernenergie is zeker toepasbaar want de einddatum is 2050! Als we dit kunnen aantonen is het een uitstekend alternatief. Waarom is kernenergie niet meegenomen?	Inhoud	Volgens landelijke afspraken wordt voor de RES-periode tot 2030 kernenergie niet meegerekend. Bovendien is dit een landelijke afweging en ligt dit niet bij de regio's.
Van draagvlak naar acceptatie, mooi verwoord maar wat fijn dat je wel begrijpt dat niemand het ziet zitten. Wat bedoelt u met maatschappelijke acceptatie?	Inhoud	Er wordt gesproken over maatschappelijke acceptatie in plaats van draagvlak, omdat de eerlijkheid gebiedt te zeggen dat windmolens nou eenmaal niet populair, maar wel nodig zijn. Het grootschalig opwekken van duurzame energie geeft hoe dan ook veranderingen in de directe leefomgeving van mensen. Acceptatie betekent wat ons betreft begrip voor de gezamenlijke opgave voor het klimaat en dat deze opgave ook hier lokaal zal neerdalen in de vorm van zonnepanelen en windmolens. Dat is misschien niet leuk, maar het proces moet op een transparante en eerlijke manier verlopen en te begrijpen zijn.
Wat houdt maatschappelijke acceptatie in en hoe denkt u dit te bereiken?	Inhoud	Maatschappelijke acceptatie betekent dat keuzes zowel bestuurlijk als maatschappelijk kunnen worden aanvaard. We willen uw vragen en zorgen meewegen in de keuzes die gemaakt worden. Binnen de RES Twente willen we acceptatie realiseren door de samenleving goed te informeren en te betrekken. We willen de omgeving betrekken in het gebiedsproces vriezenveen zuid oost en ook via het vormgeven van minimaal 50% lokaal eigendom en een eerlijke verdeling van lusten en lasten.
Er is reeds voldoende duurzaam opgewekte energie beschikbaar als de plannen die nu gepland staan uitgevoerd worden. Verder opschalen met windmolens in Vriezenveen is dus onnodig. Waarom wordt dit niet meegenomen ?	Inhoud	De extra opwek duurzame energie is nodig om de doelen uit het Klimaatakkoord te halen. Twenterand heeft nu ongeveer 9,8 % hernieuwbare energie (zie https://klimaatmonitor.databank.nl/dashboard/dashboard/hernieuwbare-energie/). Het streven in de RES Twente tot 2030 is 49% duurzaam opgewekte elektriciteit. Parallel aan wind zetten we zeker ook in op extra Zon op Dak. Op dit moment heeft ca. 3% van de geschikte grote daken in Twenterand zonnepanelen; voor de ambitie maximaal Zon op dak streven we naar de 30 %, die landelijk in de RES-en als maximum mogelijk wordt geacht. Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) berekent een bandbreedte in de totale opwek duurzame energie van alle RES-en in Nederland. Het totaal van alle RES-en in Nederland ligt ongeveer 10% boven de opgave van 35 TWh. Het is echter geen gegeven dat alle plannen de eindstreep halen. Een deel van de plannen zal alsnog afvallen, bijvoorbeeld i.v.m. netcapaciteit, ruimtelijke procedures, betrokkenheid bewoners en impact op de natuur. Ook onderzoeken die uiteindelijk bij concrete projecten gedaan moeten worden, kunnen leiden tot andere uitkomsten en afwegingen. Daarom is in het Klimaatakkoord afgesproken bij het opstellen van de RES-en uit te gaan van enige "overprogrammering". Zie voor een verdere toelichting over deze vraag ook de notitie Analyse Pijplijn RES (provinciale staten 14 april 2021 https://overijssel.notubiz.nl/document/9954857/1)
Hoe is het totale oppervlak bepaald van de grotere daken die geschikt zijn en van de overige daken? Hoe is die berekening gegaan?	Inhoud	In de RES (landelijke NP RES en RES Twente) is een standaard berekening gebruikt voor het bepalen van de potentie van Zon op grote daken. Uit deze berekening blijkt dat de maximale potentie (30 % van de grote daken) voor Twenterand betekent 26 hectare Zon op Dak. Twenterand wil inzetten op de realisatie van die maximale potentie, mede i.v.m. de grote saneringsopgave voor asbestdaken in onze gemeente.
Hoe denkt u windmolens van 250 meter hoog "landschappelijk in te kunnen passen" ?	Inhoud	Landschappelijke inpassing van windmolens is in die zin nauwelijks mogelijk, want ze zijn inderdaad van ver zichtbaar. Wel willen we er naar zoeken om de omgevingseffecten zo klein mogelijk te maken door een goede locatiekeuze en opstelling.
Waarom wordt de laagvliegrouete niet verplaatst zodat ook in Vroomshoop molens geplaatst kunnen worden ?	Inhoud	Voor een groot deel van onze gemeente gelden ruimtelijke beperkingen in verband met de laagvliegrouete van defensie. Er zijn door RES Twente al verschillende gesprekken geweest met defensie over deze laagvliegrouete. Antwoord is tot nu dat de laagvliegrouete essentieel is voor defensie en niet kan worden verplaatst.
Deze presentatie verduidelijkt veel en is handig bij het uitleggen van deze materie. Kan deze gedeeld worden aan de raad?	Proces	De presentatie is voor iedereen te vinden op https://www.twenterand.nl/zoekgebied-zuid-oost-vriezenveen

De gemeente Tubbergen is voornemens om de Weiteman voorlopige uit het zoekgebied te halen en de windmolens aan de Duitse grens bij Losser te plaatsen. Dan is het voor de gemeente Twenterand ook veel minder tactisch om Vriezenveen zuid oost mee te nemen. Waarom wordt het gebied bij Kloosterhaar nu niet serieus meegenomen en alleen Vriezenveen zuid oost!?	Inhoud	Er is niet gekozen voor het zoekgebied bij Kloosterhaar, met name vanwege de ligging in de directe omgeving van het Natura 2000 gebied Engbertsdijksvennen en vanwege landschappelijke overwegingen. Datzelfde geldt voor het zoekgebied in de omgeving van het Veenschap. De keuze voor Vriezenveen zuid oost is ingegeven door meerdere overwegingen: het kader voor clusteren in 1 gebied (o.a. vanwege lagere maatschappelijke kosten); een combinatie met het Zonnepark Oosterweilanden; de aanwezigheid van bedrijventerreinen (opwek en afname bij elkaar), de aansluiting bij het zoekgebied van gemeente Almelo en de ontwikkeling van de zandwinning.
In het begin gaf u aan dat direct omwonenden voorafgaand aan deze bijeenkomst heeft geïnformeerd. Wat is de gehanteerde definitie van direct omwonende geweest? Gezien het zoekgebied lijkt de Geesterenseweg daarvoor te kwalificeren?	Proces	Er is voor gekozen om in de eerste sessie van het webinar de bewoners uit Twenterand uit te nodigen die liggen binnen het zoekgebied. In deze 2e identieke sessie zijn bewoners en belangstellenden in bredere zin uitgenodigd.
U gaf aan dat soortgelijke initiatieven ook bij buurgemeenten spelen. Ik maak uit uw presentatie op dat dit initiatief bovenop de initiatieven van buurgemeenten komt. Met betrekking tot het initiatief van de gemeente Tubbergen: klopt het dat u als gemeente hierover geïnformeerd bent en wat is de afweging geweest om de bewoners van Vriezenveen aan de zijde van Geesteren níet te informeren?	Proces	Ook inwoners uit gemeente Tubbergen zijn voor deze sessie vanavond uitgenodigd. Wij waren op de hoogte van het concept-windbeleid van de Noord Oost Twentse (NOT) gemeenten. We waren níet op de hoogte van de acties en plannen die de ontwikkelaar Prowind aan grondeigenaren heeft laten zien. Die actie is nadrukkelijk niet van of namens de gemeenten.
Wat is uw exacte afweging geweest om te kiezen voor meerdere grote windmolens i.v.m. meerdere kleinere windmolens? Zijn hier nog heroverwegingen mogelijk?	Inhoud	Voor een vergelijkbare energie-opbrengst zijn heel veel kleine windmolens (met een hoogte tot 25 mtr) nodig. Ter illustratie, ongeveer 300 van die erfmolens geven dezelfde opbrengst als één 3 MW molen.
Welke informatie kunt u op dit moment verstrekken rondom financiële compensatiemogelijkheden gezien de negatieve waardeontwikkeling van particulier vastgoed? Welke compensatiemogelijkheden stelt u voor, rekening houdende met negatieve waardeontwikkeling, eventuele verhuiskosten e.d.? Aangezien er reeds een negatieve ontwikkeling ontstaat puur doordat er een zoekgebied in de directe omgeving ligt ben ik hier zeer benieuwd naar.	Proces	De vragen hoe om te gaan met compensatie / waardevermindering en de verdeling van lusten en lasten zullen in het gebiedsproces aan de orde komen en moeten leiden tot goede afspraken. Zo kunnen individuele inwoners gecompenseerd worden, maar kan ook geïnvesteerd worden in het gebied als geheel. Dat kan op verschillende manieren.
Met welke norm wordt rekening gehouden mbt afstand tot woningen? Er is niet ingegaan op de door burgers gewenste 1 km afstand tot woningen. Is er onderzoek gedaan naar de gevolgen voor de direct aanwonenden?	Inhoud	Op dit moment weten we nog niet waar de windmolens exact komen. Dat is onderdeel van het gebiedsproces samen met inwoners. Natuurlijk wordt rekening gehouden met wettelijke voorschriften t.a.v. geluid, slagschaduw enz. En ook proberen we bij voorkeur tegemoet te komen aan de voorkeur van 1000 meter t.o.v. woonbebouwing. Ten opzichte van elke losse woning zal echter niet overal lukken.
Welke stappen kunnen wij zelf nog ondernemen om de windmolens tegen te houden? Ze zijn namelijk zeer schadelijk voor mens, dier en milieu! Op rijksniveau worden hier nu ook al vragen over gesteld. Offer ons niet op voor het grote goed, maar steun juist jullie inwoners en Noabers.	Proces	In de procedure voor de RES Twente zal de raad van Twenterand volgens planning op 6 juli 2021 een besluit nemen over de RES Twente 1.0 en de bijdrage van Twenterand. De RES Twente 1.0 wordt formeel niet ter inzage gelegd, maar het voorlopig ontwerp is wel openbaar beschikbaar gesteld door RES Twente voor vragen en reacties. De vaststelling van de RES is geen formeel besluit waartegen bezwaar en beroep mogelijk is, omdat de RES geen juridische binding heeft en geen (externe) rechtsgevolgen heeft. De RES heeft meer een politiek-bestuurlijk karakter waarin een ambitie wordt uitgesproken. Daarna wordt het gemeentelijke beleidskader voor duurzame energie aangepast (het huidige beleid laat alleen windmolens tot 25 mtr toe). Dat beleid komt ter inzage en er moet een raadsbesluit over worden genomen. We verwachten dat nieuwe beleid na de zomer aan de raad te kunnen aanbieden. Na het doorlopen van het gebiedsproces moeten verder ook procedures voor omgevingsbesluiten worden doorlopen. Ook daarin zijn mogelijkheden voor inspraak.
Overweegt u alternatieve vormen van digitale bijeenkomsten? Op deze wijze beperkt het de interactie in het vraag/antwoord proces	Proces	Ja, in het gebiedsproces en zodra dat weer kan vanwege Corona.
Als niemand hun grond beschikbaar stelt voor de windmolens, komen ze er dan niet? Loyaliteit wordt nu namelijk gekocht!	Proces	Goede vraag, dat zal in het gebiedsproces kunnen blijken. Sommige mensen zien echter ook kansen in windmolens.
Waarom wordt er geen enkel woord genoemd over de gezondheidsschade die deze windreuzen met zich mee brengen? Hoe worden de mensen aangrenzend aan de grens van Twenterand (dus Tubbergen) betrokken en geïnformeerd bij dit proces?	Inhoud Proces	Uw zorgen en vragen over gezondheidseffecten van windmolens worden in het gebiedsproces verder meegenomen. Zo ook de onderzoeken van het RIVM en andere organisaties zoals de GGD. In de afstemming met de buurgemeenten (gebiedsproces ATT) en met ondersteuning van de gebiedsregisseur is aandacht voor het informeren en betrekken van bewoners uit de buurgemeenten.

Hoe ver moeten de windmolens minimaal van bebouwing af staan? dus ook van de boerderijen in dit gebied? en van de mooie natuur met zeer bijzondere vogels en reeen kooiplas? en je hebt ook nog faijers heide, hoe ver komen ze daar af te staan?	Inhoud	Volgens de landelijke regelgeving mogen windturbines in de omgeving van woningen worden gebouwd. Wel gelden er regels met betrekking tot veiligheid en om eventuele geluidsoverlast en hinder van bewegende schaduw te voorkomen. Er is geen algemene minimale afstandsnorm, dit is namelijk afhankelijk de grootte van de windturbine en de omgeving. Zo geldt voor geluid de wettelijke regel dat voor de gemiddelde jaarlijkse geluidproductie de norm van 47 decibel – gemeten op de gevel van een woonhuis – niet mag worden overschreden. Per situatie wordt berekend wat de minimale afstand moet zijn. Het is aan de gemeente om te bepalen of zij een grotere afstand wil hanteren. Lees meer hierover op de site van de Rijksoverheid: Wettelijke regels voor windmolens: https://www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen/duurzame-energie-opwekken/windenergie-op-land
Natuur, meneer van de Provincie die is straks wel ver te zoeken. Als al die molens bij elkaar staan is er geen vogel meer te bekennen en ligt er voor vier voetbalvelden beton. Hoe gaan we dat weer oplossen?	Inhoud	Ook voor natuuraspecten moet aandacht zijn in het gebiedsproces.
Graag ontvang ik meer informatie over een regiegroep?	Proces	U kunt zich aanmelden om mee te praten in het gebiedsproces via duurzaamdoen@twenterand.nl
1 km vanaf bebouwing. Dan komt ik tot andere cirkels mbt woningen dan jullie nu laten zien.	Inhoud	Onze gemeenteraad heeft in het besluit over de Startnota RES de afstand van 1 km ten opzichte van woonbebouwing meegegeven. De in de presentatie getoonde kaartjes zijn van het Nationaal Programma RES en geven alleen een indicatie van de richtafstanden op basis van wettelijke voorschriften. Er kunnen geen rechten aan worden ontleend. Zie https://www.regionale-energiestrategie.nl/ondersteuning/analysekaarten+np+res/default.aspx Vanuit wettelijke normen voor geluid en veiligheid worden vaak theoretische richtafstanden (gebaseerd op rekenregels en een referentiewindturbine) gehanteerd tussen windmolen en object (zoals woonkernen, woningen, wegen of buisleidingen). Voor geluid bij een bepaald type windturbine bijvoorbeeld 300 meter t.o.v. losse woningen en 500 meter t.o.v. woonkernen. Zie voor verdere informatie: https://www.rivm.nl/windenergie/windturbines-gezondheid/vragen-en-antwoordeengezondheidseffecten-windturbines en https://www.regionaleenergiestrategie.nl/bibliotheek/b+elektriciteit/1869750.aspx
Heeft de gemeente Tubbergen al zitting in de stuurgroep?	Proces	Ja, Tubbergen zit zowel bestuurlijk als ambtelijk in de stuurgroep / werkgroep voor het gebiedsproces voor ATT.
Indien u aangeeft dat het plan van de gemeente Tubbergen geen formele status heeft, althans het initiatief van de firma Prowind, hoe kan het dan dat de gemeente Tubbergen mij schriftelijk bevestigt dat er wel een formeel traject verloopt, de gemeente Twenterand daarover ook geïnformeerd is én de formele termijn voor het indienen van een andere zienswijze dús verstreken is?	Proces	Tubbergen is bezig met het ontwikkelen van concept windbeleid. Dat concept beleid lag tot 5 februari ter inzage. In hun concept beleid zijn globale zoekgebieden voor wind aangewezen. Tubbergen heeft de besluitvorming over het windbeleid uitgesteld. Er zijn nog geen concrete locaties voor wind aangewezen door Tubbergen.
Ik hoor niets over gezondheid..... niet belangrijk?	Inhoud	Gezondheidseffecten zijn belangrijk en worden meegenomen in de uitwerking van het gebiedsproces. Zie ook: https://energiestrategietwente.nl/nieuws/gezondheidseffecten-windturbines en https://www.rivm.nl/windenergie/windturbines-gezondheid/vragen-en-antwoorden-gezondheidseffecten-windturbines#rm-aan-welke-normen-moeten-windturbines-in-nederland-voldoen-567101-more
Maar hoe hypocriet is de gemeente als ze wel bij het Kanaaldrama de provincie de opdracht willen teruggeven en tegen de provincie in gaan. Dit kan dus ook met de opdracht van wind en zon opwekking	proces	Elke regio heeft de opdracht gekregen om een regionale energiestrategie op te stellen. Twenterand wil daarin zoveel mogelijk zélf de regie op de invulling van de bijdrage aan de RES houden.
Het gemarkeerde zoekgebied ligt op de Fayerheide en Zandwinning. Dit zou een park worden voor de inwoners. Waarom wordt dit bestemmingsplan niet gehanteerd ?	Proces	Zoekgebieden zijn gebieden waarvoor de (technische) mogelijkheden voor wind verder worden onderzocht – bij voorkeur in een gebiedsproces met inwoners. Het zoeken naar de beste locaties gebeurt in het gebiedsproces met inwoners. Aandacht voor natuur en landschap is daarvan een onderdeel.
Wij zitten straks in een windmolenpark van 3 gemeenten. Dus clustering van windmolens is leuk voor het landschap, maar de bewoners zijn 3 dubbel de Sjaak! Wordt dit dan helemaal niet meegenomen?	Proces	Er is voorkeur voor clustering vanwege de voordelen bij clustering, zoals lagere maatschappelijke kosten voor infrastructuur en het clusteren van aanbod (opwek) en vraag (afname van energie) bij elkaar en ruimtelijke kwaliteit op regionale schaal. Natuurlijk is een goede afstemming nodig tussen de gemeenten.
Wie is er aanspreekbaar voor de waardevermindering van de woning.	Proces	De initiatiefnemer.

Ik begrijp dat er een klimaatakkoord is en dat wij daarin een bijdrage moeten leveren. Maar ik denk dat het op een andere manier kan. We hebben in Twente zo veel bedrijven met daken die geschikt zijn of geschikt gemaakt kunnen worden voor zonnepanelen (denk aan alle industrieterreinen in Twenterand, Almelo en Tubbergen) waardoor de landschapsvervuiling minimaal is. En waardoor alle energie ook daar is waar het moet zijn, zonder dat er extra geld gespendeerd hoeft te worden aan kabels.	Inhoud	Zon op Dak is belangrijk, maar daarmee kan niet de hele opgave worden gehaald. Ook wind op land is nodig. Voor de opwek van energie (ook door zon) is aanpassing van het elektriciteitsnet nodig.
Ik hoor tot nu toe veel tegenstrijdige dingen. Bv. Er is nog geen vastomlijnd plan voor windmolens aan de ene kant, er is nog een keus hoor ik in het begin óf zon óf windmolens, maar later gaat het alleen maar over windmolens en waar die moeten komen. Eerst nog 4 windmolens en later 8. Blijkbaar is er al gekozen? Is het al een gelopen race? Komen er sowieso windmolens?	Proces	Het college van Twenterand heeft een keuze gemaakt voor zoveel mogelijk Zon op Dak, 25 ha zonneveld en 4 windmolens, waarvoor het zoekgebied Vriezenveen zuid oost is gekozen.
Is voor de gezondheid het voorzorgprincipe niet altijd van toepassing. Bij enige twijfel zou je dus niet mogen uitvoeren	Inhoud	Gezondheidseffecten zijn belangrijk en worden meegenomen in de uitwerking van het gebiedsproces. https://energiestrategietwente.nl/nieuws/gezondheidseffecten-windturbines
Als er een verdeling qua lusten komt met de omgeving zullen de grondeigenaren bekend moeten zijn. Wanneer zal dat gebeuren? En wat denkt u zelf dat een aanvaardbaar bedrag is om de overlast en gezondheidsrisico's te compenseren? Persoonlijk kan ik geen bedrag bedenken dat mijn gezondheid waard is om op het spel te zetten.	Proces	Afspraken over de verdeling van lusten en lasten, compensatie en lokaal eigenaarschap/ participatie zijn onderdeel van het gebiedsproces met inwoners.
Er staat een blauwe stippellijn in de werkkaart, is dat het huidige uitgangspunt voor het zoekgebied?	Proces	De kaart met de blauwe stippellijn is een voorlopige werkkaart met een globale indicatie van het zoekgebied. De blauwe stippellijn is dus géén harde grens en niet in beton gegoten. De gemeenten hebben (concept) zoekgebieden die aan elkaar grenzen. Een zoekgebied wil zeggen dat er technisch gezien mogelijkheden zijn voor wind. In een gebiedsproces met inwoners worden de mogelijkheden verder onderzocht. Bij de verdere uitwerking naar een projectgebied wordt het gebied kleiner.
Is het niet een afweging om juist níet te clusteren met buurgemeenten, aangezien overlast dan juist versterkt wordt? Dit vanuit de gedachte om de pijn te verdelen i.p.v. te concentreren	Proces	Clusteren heeft de voorkeur, vanwege lagere maatschappelijke kosten voor infrastructuur en het clusteren van aanbod (opwek) en vraag (afname van energie) bij elkaar en ruimtelijke kwaliteit op regionale schaal.
Jullie verschuilen je wel heel erg achter het rijk, de res en de provincie. Neem een voorbeeld aan gemeenten Wierden, Hellendoorn en Hof van Twente: schrap de windmolens! Jullie geven zelf aan dat dit niet landschappelijk in te passen is. Daarnaast zijn ze dermate schadelijk voor onze gezondheid. Steun jullie inwoners en Noabers en ga hier niet mee door! Over een aantal jaar komen er nieuwe technieken en dan zijn de windmolens achterhaald, maar zitten wij met slaapproblemen, tinnitus en concentratieproblemen!!	Proces	Het college heeft gekozen voor een energiemix met daarin Zon op Dak, Zon op Veld én Wind (in deze voorkeursvolgorde). Bij een keuze voor alleen Zon, zou dat een hele grote oppervlakte (landbouwgrond of natuurgrond) met zonnepanelen betekenen.
Wordt er ook geïnvesteerd in lokale opslag van energie	Inhoud	De gemeenteraad heeft gevraagd om de kansen voor waterstof ook in Twenterand mee te nemen. Op dit moment is er in de RES Twente nog niet geïnvesteerd in opslag. Wel worden ontwikkelingen en kansen meegenomen in de RES werkgroepen, bijvoorbeeld mogelijkheden van batterij-opslag of waterstof als energiedrager.
Wat heeft het voor zin als wij ons aan de regels houden en ze in andere landen nog met kolencentrales werken. Het gaat over meer dan de lucht en energie van ons land. De permafrostlaag in Siberië smelt en dan is het over 20 jaar met ons allemaal gebeurd, daar komt zoveel CO2 vrij en zoveel stikstof dat we vanzelf dood gaan.	Proces	We beseffen dat de Klimaatopgave ook tot een opgave voor Nederland leidt, die ook hier lokaal in Twenterand neerdaalt. Op dit moment staat Nederland zeker niet bovenaan met de opwek van hernieuwbare energie.
Hoe zit het met de netcapaciteit. Want door jullie zonnepark kunnen particulieren en bedrijven vaak niet op het net terug leveren.	Inhoud	Al enige tijd is er in Twenterand beperkte netcapaciteit beschikbaar (zie https://www.enexis.nl/zakelijk/duurzaam/beperkte-capaciteit/gebieden-met-schaarste). Enexis werkt aan uitbreiding van de capaciteit van het 110 KV station Vroomshoop in 2 fasen. Voor de RES Twente is een doorrekening gemaakt welke investeringen nodig zijn om het net tot 2030 RES-bestendig te hebben. De netbeheerders baseren hun investeringsplannen op de RES-plannen.

Waterstof heeft toch maar een rendement van 20 a 25%	Inhoud	Waterstofgas is een energiedrager (en dus geen energiebron) die aardgas kan vervangen met beperkte aanpassingen aan het bestaande gasnet en de bestaande apparatuur. De duurzaamheid van waterstof hangt af van de manier waarop het wordt geproduceerd. Nu wordt waterstof vooral gemaakt uit aardgas. In de toekomst zal dit meer en meer gebeuren door elektrolyse met hernieuwbare elektriciteit (op momenten dat er veel duurzame elektriciteit wordt geproduceerd). De verwachting is dat waterstof op termijn wel een belangrijke rol zal hebben in onze energievoorziening. Het klopt dat bij de productie van waterstof en bij het omzetten daarvan in energie veel energieverlies optreedt.
Waarom zetten jullie de windmolens niet dichterbij de N36 en de industrieterreinen? Ze komen nu dichterbij weiteman aan, daar wonen mensen. Maar de grootschalige gebruiken en opwekken moet gebeuren op de industrieterreinen bij Jotem e.d. gebeuren!	Proces	In het gebiedsproces willen we in gesprek met de omgeving kijken naar wat de meest optimale locaties zijn.
In veel regio's staan windmolens stil omdat er overcapaciteit is. Worden deze windmolens ingezet als reservemolens ?	Inhoud	Windmolens staan zelden stil vanwege overcapaciteit op het net. Dit kan soms optreden als het hard waait, zodat de turbine op volle capaciteit draait. Er kan dan een turbine worden uitgeschakeld om het net niet over te belasten. Soms staan windmolens stil voor onderhoud of slagschaduw, indien de exploitant buurtbewoners de mogelijkheid heeft gegeven om onder bepaalde voorwaarden de turbine uit te schakelen. In het noorden van het land zijn een paar windparken die afgesteld kunnen worden in geval van vogeltrek. Ook staan turbines stil als het niet waait.
Waarom is zon op daken bij nieuwe industrie niet verplicht gesteld	Inhoud	Op dit moment is er nog geen mogelijkheid om Zon op Dak te verplichten. Wel heeft Twenterand voor het bedrijventerrein Oosterweilanden een subsidieregeling om Zon op de nieuwe bedrijfsdaken te stimuleren.
Als reactie op de vraag rondom clustering: Ik begrijp dat hoe verder de bestuursorganisatie (Provincie) af staat van het plaatselijke effect, hoe meer men kiest voor clustering en dus puur vanuit kostenefficiëntie keuzes te maken, maar vanuit een gemeentelijk perspectief zou ik juist u willen vragen om juist het effect op individuele burgers mee te wegen.	Inhoud	In de afweging bij de keuzes moet er aandacht zijn voor alle 4 de hoekpunten die worden genoemd in de RES 1.0: dus aandacht voor opbrengst, ruimtelijke kwaliteit, maatschappelijke acceptatie én kostenefficiëntie.
Er is in Wierden en Hellendoorn ook geen draagvlak. Maakt dat de kans niet groot dat de provincie ook die vraag naar dit clustergebied schuift?	Proces	In de RES Twente heeft elke gemeente een keuze gemaakt voor een bijdrage. De provincie is een partner in de RES.
Waarom zou de gemeente het niet helemaal financieren en dus ook de lusten hebben	Proces	Dat is een mogelijkheid. Hiervan zijn voorbeelden van elders in de provincie Overijssel (zoals in Staphorst en Nieuwleusen in gemeente Dalfsen)